

Lira korbowa

Ten instrument, zaliczany do grupy strunowych smyczkowych, był bardzo popularny w muzyce renesansu, a potem w muzyce ludowej.

Ma gruszkowaty kształt i 6-8 strun, a sam korpus zakończony jest u dołu korbą. I choć w innych instrumentach na strunach gra się za pomocą smyczka, tutaj jego rolę spełnia pocierająca struny krawędź drewnianego koła obracanego za pomocą uchwytu zamocowanego na końcu instrumentu. To jest właśnie korbą, którą muzyk kręci, trzymając instrument na kolanach.

Lira korbowa jest źródłem dwojakiemu rodzaju dźwięków. Te o określonej wysokości (melodyczne) wydobywane są z jednej lub dwóch strun melodycznych poprzez skracanie ich za pomocą krótkich drewnianych klawiszy naciskanych palcami lewej ręki. Pozostałe struny nie są skracane i wydają ciągły, wibrujący dźwięk nazywany burdonem lub dźwięk brzęczący nazywany trompetowym.

Praprzodkiem liry korbowej był pochodzący z Hiszpanii [średniowieczny](#) instrument nazywany organistrum (złożenie nazw „organy” i „instrument”, wspomina o nim teoretyk muzyki Hucbald w X wieku). Był używany w kościele, a obsługiwały go dwie osoby – jedna naciskała klawisze, a druga obracała koło korbą. Świeckie formy liry korbowej pojawiły się w XIII wieku. Nazywano je *symphonia* i grała na nich już tylko jedna osoba.

W okresie [renesansu](#) lira korbowa była bardzo popularna i przybierała rozmaite kształty. **Później, za panowania króla Ludwika XIV bardzo modną była jej odmiana nazywa *vielle à roue* („kołowe [skrzypce](#)”). Ale jednocześnie lira korbowa traciła na znaczeniu w kręgu wyższych klas społecznych i zyskiwała je w niższych, stając się popularnym instrumentem ludowym.** Szczególnie w krajach słowiańskich, a także w Niemczech i na Węgrzech, gdzie rozwinęło się wiele jej odmian i gdzie do XX wieku instrument ten chętnie wykorzystywali ludowi i uliczni muzykanci.

- [Joseph Haydn](#) skomponował grupę [koncertów](#) i [nokturnów](#) na tzw. *lira organizzata*, rodzaj liry korbowej z dołączonymi piszczałkami organowymi. Liry korbowej użył także Leopold Mozart w *Symfonii D-dur „Wesele chłopskie”*.
- Lira korbowa występuje w dramacie *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego, w którym pojawia się Wernyhora – wędrowny lirnik z XVIII wieku.

Zobacz, jak na lirze korbowej gra Stanisław Wyrzykowski podczas Festiwalu Wszystkie Mazurki Świata 2011: